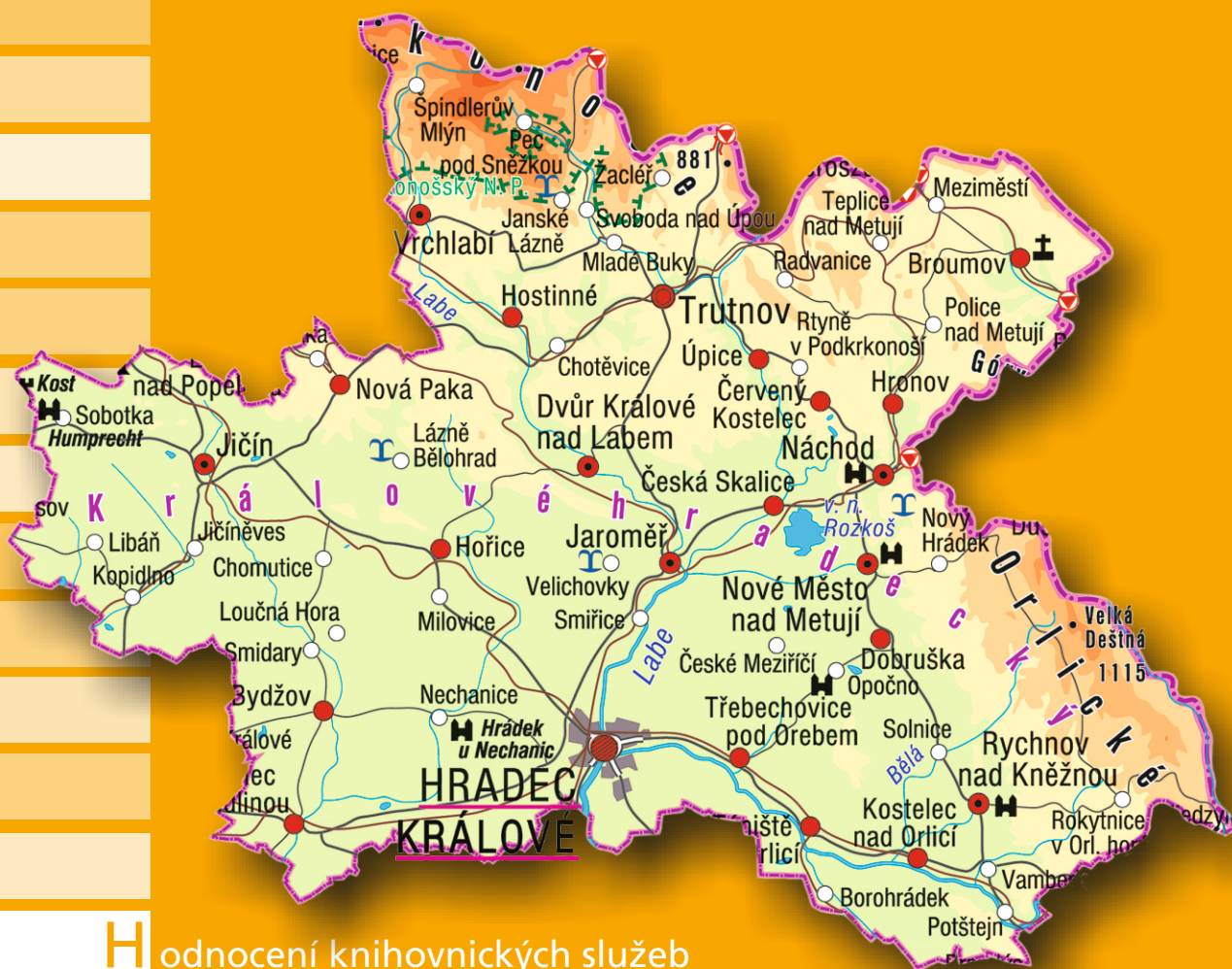

V EŘEJNÉ KNIHOVNY K RÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2023

S T A T I S T I C K Á R O Č E N K A

H odnocení knihovnických služeb

K rajské statistické přehledy

K omunitní působení knihoven

K nihovnické soutěže a ocenění

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023
Ročenka veřejných knihoven

Hradec Králové 2024

Obsah:

	<i>Strana</i>
Knihovnictví v Královéhradeckém kraji v roce 2023	5
Události roku.....	5
Komentář k vyhodnocení standardu veřejných knihoven a informačních služeb v roce 2023.....	6
Síť knihoven Královéhradeckého kraje.....	11
Krajské sumáře podle kategorií knihoven.....	12
Souhrnná statistika knihoven Královéhradeckého kraje za léta 2016–2023.....	15
Spolupráce knihoven	17
Regionální funkce v Královéhradeckém kraji v roce 2023.....	17
Svaz knihovníků a informačních pracovníků region 08.....	17
Podpora Královéhradeckého kraje	17
Bookstart.....	17
Knihovna roku Královéhradeckého kraje.....	18
Krajský dotační program.....	19
Komunitní a sociální působení knihoven v Královéhradeckém kraji	19
Propagace knihoven	25
Knihovnické soutěže a ocenění.....	25
Knihovna roku Královéhradeckého kraje.....	25
Knihovnice/Knihovník roku 2023.....	26
Ocenění MARK.....	27
Krajská propagační kampaň.....	28
Publikační činnost	28
Soupis publikací knihoven Královéhradeckého kraje.....	29

Knihovnictví v Královéhradeckém kraji v roce 2023

Události roku

V roce 2023 bylo tématem roku „Knihovna – místo setkávání: Stavte se a bavte se“. Po celý rok probíhaly v tomto duchu v knihovnách rozmanité akce. Knihovny již dávno nejsou pouze místnosti plné knih od podlahy až po strop. Jsou to komunitní centra plná poznání, vědění i zábavy. Knihovny, obzvláště v malých obcích, jsou umístěny v centru, což podporuje jejich komunitní činnost v životě obcí. Během celého roku 2023 se rubrika Naše téma ve zpravodaji U nás věnovala tématu roku a referovala o zajímavých komunitních aktivitách knihoven. Časopis je dostupný na: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Archiv-cisel.aspx>.

Na podzim proběhla jubilejní Desátá královéhradecká knihovnická konference. Část byla věnována tématu roku „Knihovna – místo setkávání“ a část se věnovala vzdělávání v knihovnách, což bylo téma roku 2022. Poprvé byla konference živě streamována, bylo tedy možné se jí zúčastnit osobně nebo ji sledovat online. Záznam je zveřejněn na YouTube kanálu SVK HK: <https://www.youtube.com/watch?v=S8QKfNtf4oo>.

Po celý rok pokračovala podpora rozvoje čtenářství ze strany Královéhradeckého kraje poskytnutím individuální dotace na materiální zajištění projektu Bookstart S knížkou do života. Centrum tohoto projektu je v Knihovně města Hradce Králové a celkově se projektu účastnilo 58 knihoven z Královéhradeckého kraje.

Úspěšně proběhl druhý ročník krajské soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje. Tato soutěž dává knihovníkům i metodikům nástroj pro zvyšování kvality služeb v knihovnách a rovněž byla finančně podpořena Královéhradeckým krajem.

Na začátku roku byly vyhlášeny výsledky krajského dotačního titulu v rámci Programu obnovy venkova, zaměřeného na modernizaci prostorového vybavení knihoven; podpořené knihovny započaly realizovat své projekty. V prosinci byla vyhlášena druhá výzva tohoto dotačního titulu.

V druhé polovině roku 2023 proběhlo vyhodnocení strategického dokumentu Koncepce rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023 a byla zahájena příprava nového strategického dokumentu na další období. Na nové strategii pracovalo skoro rok 25 knihovníků z našeho kraje a také zaměstnankyně krajského úřadu. Probíhaly koordinační schůzky ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové a jednotlivé skupiny řešící konkrétní oblasti se scházely jak online, tak i osobně. Strategie udává směr, jakým se budou knihovny našeho kraje rozvíjet.

Desátá královéhradecká knihovnická konference, přednáška Mgr. Barbory Buchtové s názvem Knihovna – komunitní prostor?

Na jaře v SVK HK úspěšně proběhl základní knihovnický kurz, jenž je určen zaměstnancům knihoven našeho kraje, kteří nemají knihovnické vzdělání.

Krajská knihovna v průběhu roku 2023 uspořádala cyklus výjezdních školení s názvem Digitální knihovna SVK HK a přístup do databáze DNNT. Cílem bylo představit možnosti digitalizace v kraji a ukázat, jaký přínos i pro menší knihovny má zpřístupnění digitálních knihoven v režimu DNNT. Podrobněji byla představena Digitální knihovna SVK HK, která je zaměřena na regionální knihy a periodika a obsahuje fond nejen knihovny samotné, ale i dalších knihoven kraje. Školení ukázalo, jak mohou s digitální knihovnou knihovníci pracovat a využívat tento zdroj pro svoji práci i volný čas. Školiteli byli pracovníci oddělení digitalizace Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. V každé oblasti kraje proběhlo jedno školení a některé knihovny si vyžádaly doplňující semináře, zaměřené na potřeby dané knihovny.

Přednáška Mgr. Hany Hornychové, která proběhla v rámci základního knihovnického kurzu v SVK HK

Komentář k vyhodnocení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb v knihovnách Královéhradeckého kraje v roce 2023

Charakteristika Královéhradeckého kraje: vyznačuje se velkým počtem malých sídel, polovinu z celkového počtu knihoven tvoří knihovny v obcích do 500 obyvatel.

Provozní doba knihoven pro veřejnost

Standardem doporučený rozsah provozní doby knihoven pro veřejnost v našem kraji plní profesionální knihovny, pokud jim v tom nebrání závažné překážky. Neprofesionální knihovny mají naopak s plněním standardu potíže. Důvody jsou různé, často to bývá nedostatek financí na odměny pro knihovníky, jejich časové vytížení v zaměstnání, místní zvyklosti. Častým argumentem je i to, že pokud lidé v aktivním věku navštěvují knihovnu, jde o tu, kterou mají v místě svého zaměstnání, a do knihovny v obci již nechodí.

Tvorba, obnova a objem knihovního fondu a informačních zdrojů

Tvorba knihovního fondu: profesionální knihovny standardem doporučené indikátory většinou plní, neprofesionální knihovny neplní. Důvodem jsou finanční prostředky. Neprofesionální knihovny získávají nové dokumenty většinou formou výměnných souborů v rámci regionálních funkcí a tímto způsobem doplňují nabídku knihovního fondu pro návštěvníky. Zřizovatelé těchto knihoven hodnotí budování výměnných fondů jako hospodárnější řešení, proto navíc přispívají pověřené knihovně na nákup výměnných fondů formou darů nebo dotací.

Obnova knihovního fondu: důvodem, proč neprofesionální knihovny neplní standardem doporučené minimální procento obnovy knihovního fondu a využívají výměnný fond, jsou nejen ekonomické možnosti daných knihoven, ale i málo početná obsluhovaná populace. Cirkulace výměnných souborů umožňuje aktualizaci titulů, a proto je tato možnost pro malé knihovny výhodná. Pro neprofesionální knihovny je finančně mnohem výhodnější využívat výměnné fondy. Menší část knihoven v našem kraji dostává od obce každoročně částku na nákup knih do kmenového fondu. Profesionální knihovny standardem doporučený indikátor většinou plní.

Objem knihovního fondu: vlastní fondy malých knihoven jsou kvůli pravidelným aktualizacím menší. Doporučený počet knih splňují díky výměnnému fondu, na který obce pravidelně přispívají. U obcí do 500 obyvatel je to výhodnější než nákup do vlastního fondu. Ojedinele se vyskytují i knihovny s neaktuálním fondem: důvodem je nesouhlas s vyřazováním knih ze strany starostů nebo knihovníků. Profesionální knihovny standardem doporučený indikátor většinou plní.

Umístění knihoven v obci a bezbariérový přístup

Knihovny v Královéhradeckém kraji jsou zpravidla umístěny v centru obce. Knihovny v malých obcích se většinou nalézají v budovách obecních úřadů. Bohužel některé knihovny jsou umístěny v patrech, a to i po stěhování. Je to způsobeno nedostatkem vhodnějších prostor.

Počty bezbariérových knihoven se zvyšují, ale velmi pomalým tempem. Dochází k tomu většinou při rekonstrukcích knihoven. Obce se obecně potýkají s nedostatkem vhodných prostor, kam by bylo možno knihovny umístit. Z tohoto důvodu nejsou knihovny vždy v těch nejvhodnějších prostorách. S tím souvisí i bezbariérovost. Knihovny v malých obcích jsou ve většině případů umístěny v budovách obecních úřadů.

V prosinci roku 2022 vyhlásil Královéhradecký kraj v Programu obnovy venkova dotační program Modernizace prostorového vybavení knihoven na obnovu vnitřního mobiliáře knihoven, modernizaci vnitřních a vnějších prostor a vybavení. Lhůta pro podávání žádostí o dotaci byla do 25. ledna 2023 a bylo podáno celkem dvanáct dotačních žádostí. Podpořeno bylo devět knihoven a byla jim poskytnuta dotace v celkové výši 1 162 000 Kč. Vyhlášením dotačního programu bylo naplněno opatření z Koncepce rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023. Konkrétně se jedná o opatření z Priority 3 Prostory a vybavení knihoven: finančně podporovat investiční projekty knihoven v regionu – vytvořit nový krajský dotační program zaměřený na modernizaci interiérů a technického vybavení veřejných knihoven v obcích do 3 000 obyvatel.

Přehled úspěšných dotačních žádostí:

Název žadatele	Název projektu
obec Lužec nad Cidlinou	Revitalizace knihovny Lužec nad Cidlinou
obec Dolní Kalná	Komplexní rekonstrukce komunitní knihovny v Dolní Kalné
obec Kosičky	Modernizace Obecní knihovny v Kosičkách
obec Kvasiny	Modernizace prostorového vybavení knihovny v Kvasinách
obec Jestřebí	Modernizace knihovny Jestřebí
obec Studnice	Nové vybavení knihovny ve Studnici
obec Černilov	Čtenářský sál
obec Blešno	Revitalizace Obecní knihovny v Blešně
obec Šonov	Rekonstrukce a vybavení OÚ, knihovny a společenské místnosti v obci Šonov

Kromě uvedených realizovaných dotačních projektů proběhly v kraji v roce 2023 další rekonstrukce knihoven. Například v okrese Hradec Králové byla dokončena výstavba multifunkčního domu ve Stračově, jehož součástí je i nová knihovna. Ve stejném okrese byla dokončena rekonstrukce objektu obecního úřadu v Blešně, kde se nachází i knihovna a pošta. Celkovou rekonstrukcí prošla knihovna v Zachrašťanech (též okres Hradec Králové). V okrese Náchod jsou po rekonstrukci prostory knihoven Nový Hrádek, Žďárky, Horní Rybníky.

Zrekonstruovaný čtenářský sál Místní knihovny v Černilově

Prostory knihoven a studijní a relaxační místa pro uživatele knihoven

Celková plocha knihoven v Královéhradeckém kraji zůstává prakticky stejná. Zvětšuje se pouze v ojedinělých případech při stěhování do nových prostor nebo při rekonstrukci. Počet studijních míst se nemění ve 3 okresech kraje, v 1 okrese nepatrně kolísá a ve 2 okresech se počet míst mírně snižuje. Uvolněný prostor se ukázal vhodnějším například pro dětské koutky.

Přístup k internetu a weby knihoven

Počet internetových stanic se snižuje. Pokračuje trend z předcházejících let a klesá zájem o využití veřejných internetových stanic. Wifi připojení má přibližně stejný počet knihoven. Statistiky uživatelů s vlastním zařízením neexistují. Dá se však předpokládat, že je jich stále více.

Webovou stránku má v Královéhradeckém kraji přibližně 70 % knihoven. Mnoho knihoven je i na sociálních sítích, které jim vytvářejí prostor pro sdílení informací a komunikaci. Neprofesionální knihovny využívají šablony webu nebo mají pouze samostatný oddíl na webu obce.

Metodičky pověřených knihoven poskytují metodickou pomoc s webovými stránkami knihoven a ve více než třetině případů i praktickou pomoc, pomáhají při jejich zakládání, s plněním obsahu a s aktualizací informací.

Konkrétní data za jednotlivá metodická oddělení pověřených knihoven – pro kolik knihoven zajišťují správu webu:

- Pověřená knihovna pro oblast Hradec Králové – Knihovna města Hradce Králové: nezajišťuje správu webových stránek pro obsluhované knihovny, ale poskytuje šablonu webu pro malé knihovny <https://webknihovny.cz/>. Nabízí nástroje k tomu, aby si mohla každá knihovna správu webových stránek vykonávat sama. Součástí šablony webu jsou i manuály pro správu. Dále nabízí Knihovna města Hradce Králové běžné konzultace, e-mailovou technickou podporu a pro knihovníky okresu je opakovaně pořádáno vzdělávání.
- Pověřená knihovna pro oblast Jičín – Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně: pro 45 knihoven.
- Pověřená knihovna pro oblast Náchod – Městská knihovna Náchod: pro 26 knihoven.
- Pověřená knihovna pro oblast Kostelec nad Orlicí – Městská knihovna Kostelec nad Orlicí: pro 8 knihoven.
- Pověřená knihovna pro oblast Rychnov nad Kněžnou – Knihovna Karla Poláčka Rychnov nad Kněžnou: nezajišťuje správu webových stránek pro žádnou obsluhovanou knihovnu.
- Pověřená knihovna pro oblast Trutnov – Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově: pro 20 knihoven.

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity

V Královéhradeckém kraji je z nabídky vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit největší zájem o cestovatelské besedy, dílničky pro děti se čtením, tvořivé dílny pro dospělé. V obcích, kde jsou mimo knihovny i školy nebo školky, jsou mezi nimi navázány spolupráce. Někde se spolupráce omezuje pouze na cca 1 návštěvu třídy v knihovně, ale jsou místa, kde je bohatá a akce jsou měsíční. Akcím a dalším aktivitám se daří hlavně tam, kde prostory knihovny prošly nějakou rekonstrukcí nebo vylepšením.

Výtvarná dílna pro ženy, která se uskutečnila v Městské knihovně Úpice

Komunitní aktivity u neprofesionálních knihoven jsou individuální, liší se místo od místa. Velký vliv má jednak osobnost knihovníka, jeho časové možnosti, věkové a vzdělanostní složení obyvatel, dále prostorové možnosti knihovny a zásadní je i podpora ze strany obce. Ve více knihovnách našeho kraje jsou střediska Virtuální univerzity třetího věku při PEF ČZU v Praze, probíhají kurzy tréninků paměti, dále na mnohých místech probíhá ve spolupráci s knihovnou předčítání v domovech pro seniory.

Akce pro seniory v Městské knihovně Rtně v Podkrkonoší

Komunitní aktivity rozvíjí a prohlubuje úspěšný projekt Bookstart – S knížkou do života, finančně podpořený Královéhradeckým krajem, kterého se v roce 2023 účastnilo 58 knihoven našeho kraje.

Akce Bookstart – prázdninové tvoření pro nejmenší v Městské knihovně Úpice

Příklady akcí pořádaných v knihovnách našeho kraje:

- okres Hradec Králové:
 - Obecní knihovna Skřivany – příprava žáků ZŠ na recitační soutěže, besedy
 - s mentálně postiženými obyvatelkami Domova sociálních služeb ve Skřivanech.
 - Obecní knihovna Zachrašťany – paní knihovnice přihlásila knihovnu do projektu „Průša do škol a knihoven“,
 - takže mají 3D tiskárnu a plánují kurz 3D tisku pro veřejnost.
- okres Náchod:
 - Knihovna v Hejtmánkovicích – uspořádala v loňském roce akci „Knihobraní“, jejíž výtěžek věnovala handicapovanému spoluobčanovi. Knihovnice také připravila do tisku tři knihy receptů místních seniorek.
 - Knihovna ve Chvalkovicích – pořádá procházky po stopách Boženy Němcové.
 - Knihovna na Kramolně – každoročně pořádá velkou předvánoční prodejní výstavu.
 - Knihovnik ze Žernova v knihovně vede šachový kroužek.
 - Obecní knihovna ve Vysokově – nabízí kurz trénování paměti, pravidelně pořádá setkání se starostkou,
 - knihovnice organizuje pro seniory několikrát do roka výlet.
- okres Rychnov nad Kněžnou:
 - Obecní knihovna České Meziříčí – nabízí deskohraní, čas na hraní deskových her a také kurz krasopisání.
 - Obecní knihovna Kvasiny – pořádá přírodovědný kroužek.

Vzdělávání pracovníků knihoven

Nabídka vzdělávacích akcí v roce 2023 byla bohatá, obzvláště těch prezenčních, v prostorách knihoven, a nebyla ovlivňována žádnými omezeními. Online vzdělávací akce zůstávají stále oblíbené; pro některé knihovníky jsou velmi praktickou formou vzdělávání, pokud nemají možnost účastnit se prezenčních akcí. Ale ve srovnání s rokem 2022 poklesl počet online vzdělávacích akcí pořádaných pověřenými knihovnami v našem kraji. Dle informací z některých pověřených knihoven po nich nebyla poptávka, a navíc je dostupná bohatá nabídka online vzdělávacích akcí velkých knihoven a knihovnických spolků.

Profesionální knihovníci se účastní vzdělávacích aktivit pověřených knihoven, krajské knihovny SVK HK, využívají nabídku KI NKP, SKIP, SDRUK, e-learningové kurzy MZK Brno...

Krajská knihovna SVK HK připravila v roce 2023 základní knihovnický kurz pro nové zaměstnance knihoven našeho kraje bez odborného vzdělání. Byl velmi kladně hodnocen, a protože zájem o kurz byl vyšší než jeho kapacita, proběhne i v roce 2024. Dále byly v SVK HK uspořádány vzdělávací akce na téma E-knihy v knihovnách, Tvorba dotazníků, Digitální knihovna: jak na to?, Kybernetická bezpečnost pro knihovníky, Pokročilé lektorské dovednosti, Tvorba infografiky.

Důvody neplnění standardu vzdělávání knihovníků neprofesionálních knihoven – neúčast na vzdělávacích aktivitách – zůstávají stejné jako v předešlém roce. V případě prezenčního vzdělávání lidé v produktivním věku nemívají čas na další vzdělávání (uvolňování ze zaměstnání, další zájmy a povinnosti) a knihovníci senioři zase mohou mít problémy s dopravou. Neúčast na online vzdělávání bývá způsobena tím, že zřizovatel vzdělávání nepodporuje a hodiny takto strávené nehradí. Dalším důvodem bývá nedostatečná PC gramotnost (vysoký věkový průměr knihovníků) nebo zastaralá technika.

Měření spokojenosti uživatelů knihoven

Hodnocení spokojenosti uživatelů knihoven probíhá pravidelně v doporučeném intervalu 5 let ve většině profesionálních knihoven našeho kraje. V okrese Hradec Králové jsou průzkumy v profesionálních knihovnách koordinovány jednotně pro celý okres. Pověřená knihovna navrhuje pro všechny profesionální knihovny jednotný dotazník. Poslední průzkum proběhl v roce 2019 a další bude v roce 2024. V okrese Jičín pomáhá pověřená knihovna obsluhovaným knihovnám s přípravou i vyhodnocením dotazníků. V okrese Trutnov proběhlo měření spokojenosti v roce 2022 ve všech sedmi profesionálních knihovnách. Knihovny si provedly měření spokojenosti a jeho vyhodnocení samy, zhodnocení výsledků proběhlo na poradě profesionálních knihoven okresu. Zbylé pověřené knihovny nabízejí pomoc a metodickou podporu dle zájmu z jejich profesionálních knihoven.

V neprofesionalizovaných knihovnách průzkum neprobíhá, informace o spokojenosti návštěvníků si knihovnice a knihovníci získávají namátkově formou rozhovoru.

Personální zajištění knihoven

Většina knihoven počty zaměstnanců nesnižuje ani nenavýšuje.

Personální zajištění u obcí s neprofesionální knihovnou se dlouhodobě potýká s několika úskalími. První se týká výše pracovního úvazku, který zřizovatel pro knihovnu uvolní, a s tím spojenou finanční odměnou. Druhým úskalím je odborné vzdělávání a rozvíjení nabízených služeb. Ne vždy je knihovníkem osobnost, která by chtěla pro život v obci vykonávat jinou než výpůjční činnost.

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023

Síť knihoven Královéhradeckého kraje

Síť knihoven 2023	Knihovny celkem						Pobočky					
	Krajská knihovna	Knihovny pověřené regionál. funkcemi	Knihovny s profesionál. pracovníky	Knihovny s neprofesionál. pracovníky	Ostatní evidované knihovny	CELKEM	Krajská knihovna	Knihovny pověřené regionál. funkcemi	Knihovny s profesionál. pracovníky	Knihovny s neprofesionál. pracovníky	Ostatní evidované knihovny	CELKEM
Královéhradecký kraj	-	1	7	81	9	98	-	10	4	0	0	14
Hradec Králové	-	1	7	81	9	98	-	10	4	0	0	14
Jičín	-	1	12	60	4	77	-	1	5	2	0	8
Náchod	-	1	10	58	5	74	-	1	9	1	0	11
Kostelec nad Orlicí	-	1	3	18	0	22	-	0	4	1	0	5
Rychnov nad Kněžnou	-	1	4	48	0	53	-	2	2	0	0	4
Trutnov	-	1	8	37	7	53	-	2	0	0	0	2
CELKEM	0	6	44	302	25	377	0	16	24	4	0	44
SVK Hradec Králové	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
CELKEM	1	6	44	302	25	378	0	16	24	4	0	44

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023

Krajské sumáře podle kategorií knihoven

Krajský sumář podle kategorií		KNIHOVNÍ FOND											
		Vlastní knihovní fond				Přírůstky (bez VF)			Financování nákupu				VF
		Obsluhovaná populace (obyv.)	Vlastní knihovní fond (bez VF)	% knih. jednotek ve volném výběru	Exempláře periodik na 1000 obyvatel	Přírůstky knihovního fondu (bez VF)	% obnovy knih. fondu ve volném výběru	Přírůstky fondu (bez VF) na 1000 obyv.	Náklady na knih. fond (bez RF) Kč /na 1 obyvatele	Náklady na knih. fond (bez RF) Kč /na 1 výpůjčku	Náklady na periodika v %	Náklady na licence EIZ v %	Výměnné fondy půjčené od jiných knihoven
	sumář/průměr	529 606	3 772 607	43,9	14,7	80 543	5,1	175,0	42,63	8,07	11,0	6,1	206 884
01	Krajská knihovna	96 885	1 501 084	12,0	44,8	12 641	7,0	130,5	33,07	10,27	9,3	22,3*	
02	Pověřené knihovny	181 056	785 537	40,2	4,4	26 107	8,3	211,3	49,28	8,30	7,8	5,7	905
03	ZK s profesionál. prac.	196 304	1 111 453	71,9	10,2	33 766	4,2	172,0	47,11	7,61	13,3	1,6	2 593
04	ZK s neprofesionál. prac.	152 246	374 533	99,9	4,4	8 029	2,1	52,7	7,90	6,13	21,8	0,0	203 386

* Krajská knihovna nepracuje s výměnnými fondy.

Obsluhovaná populace krajské knihovny bez městské funkce se rovná počtu obyvatel krajského města.

Obyvatelstvo krajského města se v tomto případě přičítá do sumáře pouze z výkazu městské knihovny v daném městě.

Krajský sumář		Standard pro dobrý fond		
		Rozsah a využití knih. fondu		
		Rozsah knihovního fondu celkem	Rozsah knih. fondu na 1 obyv.	Obrat knih. fondu
	sumář/průměr	3 979 491	7,5	0,7
01	Krajská knihovna	1 501 084*	*	
02	Pověřené knihovny	786 442	4,3	1,4
03	ZK s profesionál. prac.	1 114 046	5,7	1,1
04	ZK s neprofesionál. prac.	577 919	3,8	0,3

* U krajské knihovny se ukazatele nesledují.

Krajský sumář podle kategorií		ZAMĚSTNANCI							
		Celkem (úvazky)					Odborní zaměst. (úvazky)		
		Obsluhovaná populace	Počet zaměstnanců (přečtený stav)	Zaměst. /1000 obyv.	Zaměst. /1000 registr. uživatelů	Zaměst. /1000 návštěv	Odborní zaměst. celkem	VŠ knih. směru	SŠ knih. směru
	sumář/průměr	529 606	327,0	0,62	4,34	0,12	306,1	40,1	78,3
01	Krajská knihovna	96 885	82,0	0,85	7,14	0,13	78,0	18,7	8,0
02	Pověřené knihovny	181 056	130,5	0,72	4,91	0,11	121,7	10,6	47,3
03	ZK s profesionál. prac.	196 304	109,7	0,56	4,10	0,15	102,6	10,8	22,9
04	ZK s neprofesionál. prac.	152 246	4,8	0,03	0,46	0,04*	*	*	*

* Ukazatel se nesleduje.

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023

Krajské sumáře podle kategorií knihoven

		UŽIVATELE										
Krajský sumář podle kategorií		Registrovaní					Návštěvníci	z toho v %				
		Obsluhovaná populace	Registrovaní uživatelé	% registr. uživatelů z počtu obyvatel	Uživatelé do 15 let	% uživatelů do 15 let z celkového počtu registr. uživatelů	Počet návštěvníků celkem	Fyzické návštěvy knihovny %	Návštěvníci on-line služeb %	Návštěvníci internetu - % z fyzických návštěv.	Návštěvníci kultur. a vzděl. akcí - % z fyzických návštěv.	Počet návštěvníků celkem / 1 obyvatele
	sumář/průměr	529 606	75 340	14,2	21 291	28,3	2 680 703	42,8	57,2	1,7	17,2	5,1
01	Krajská knihovna	96 885	11 489	11,9*		*	632 957	22,2	77,8	2,7	7,1	6,5
02	Pověřené knihovny	181 056	26 595	14,7	8 868	33,3	1 188 184	39,5	60,5	1,2	15,5	6,6
03	ZK s profesionál. prac.	196 304	26 770	13,6	9 378	35,0	744 686	58,7	41,3	1,1	20,8	3,8
04	ZK s neprofesionál.prac.	152 246	10 486	6,9	3 045	29,0	114 876	87,5	12,5	5,2	23,3	0,8

* Krajská knihovna poskytuje služby uživatelům od 15 let.

		VÝPŮJČKY												
Krajský sumář podle kategorií		z toho v %					Výpůjčky knih					Výpůjčky periodik		
		Obsluhovaná populace	Výpůjčky celkem	Počet výpůjček / 1 obyv.	Počet výpůjček na 1 registr. uživatele	Prezenční výpůjčky %	Prolongace %	Dospělým celkem	Z toho % naučné literatury	Dětem celkem	Na 1 čtenáře do 15 let	Z toho % naučné literatury	Výpůjčky periodik	Výpůjčky periodik %
	sumář/průměr	529 606	2 798 329	5,3	37,1	4,0	33,5	2 011 658	27,4	395 783	18,6	15,7	295 107	10,5
01	Krajská knihovna	96 885	311 859	3,2	27,1	2,6	50,6	301 112	79,9*	*	*		6 482	2,1
02	Pověřené knihovny	181 056	1 075 134	5,9	40,4	6,0	28,3	690 622	16,9	193 633	21,8	16,4	119 071	11,1
03	ZK s profesionál. prac.	196 304	1 214 961	6,2	45,4	2,4	36,1	877 875	20,7	173 600	18,5	15,1	145 619	12,0
04	ZK s neprofesionál.prac.	152 246	196 375	1,3	18,7	4,6	19,6	142 049	8,0	28 550	9,4	14,2	23 935	12,2

* Krajská knihovna poskytuje služby uživatelům od 15 let.

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023

Krajské sumáře podle kategorií knihoven

		ELEKTRONICKÉ SLUŽBY									
Krajský sumář podle kategorií											
		Obsluhovaná populace	Návštěvy webové stránky	Vstupy do el. katalogu celkem	z toho % vstupů z prostoru mimo knihovnu	Vstupy do el. výpůjčního protokolu celkem	Vlastní databáze	Licencované el. informační zdroje (EIZ)	Vstupy do EIZ a databází	Stažené digitální dokumenty	On-line informační služby - zodpovězené dotazy
	sumář/průměr	529 606	1 191 210	1 216 818	84,0	527 874	24	12	70 776	81 843	28 421
01	Krajská knihovna	96 885	179 895	395 095	66,7	240 919	5	9	62 898	43 603	2 002
02	Pověřené knihovny	181 056	476 408	526 616	0,8	229 773	17	3	7 878	38 240	3 398
03	ZK s profesionál. prac.	196 304	478 069	281 569	91,7	55 874	2	0	0	0	22 999
04	ZK s neprofesionál.prac.	152 246	56 838	13 538	98,8	1 308	0	0	0	0	22

		DALŠÍ ÚDAJE											
Krajský sumář podle kategorií		MVS				Regionální služby					Internet		
		Obsluhovaná populace	MVS z jiných knih. kladně vyřízené	MVS zaslané jiným knihovnám-kladně vyřízené	Výměnné fondy jiným knihovnám svazky	Vzdělávání knihovníků	Kulturní akce	Vzdělávací akce	Publikace celkem	Studijní místa /1000 obyv.	Počet počítačů napojených na internet	Internet počet stanic/ 1000 obyv.	Plocha knihovny m ² / 1000 obyv.
	sumář/průměr	529 606	8 173	7 758	175 308	132	4 761	4 465	6	7,0	603	1,1	63,2
01	Krajská knihovna	96 885	3 614	340*		44	94	384	4	3,7	71	0,7	64,1
02	Pověřené knihovny	181 056	1 628	693	100 096	48	1 732	1 578	0	2,0	95	0,5	426,8
03	ZK s profesionál. prac.	196 304	2 847	3 277	75 212	40	1 899	2 185	1	5,5	160	0,8	47,4
04	ZK s neprofesionál.prac.	152 246	84	3 448*		*	1 036	318	1	12,6	277	1,8	70,0

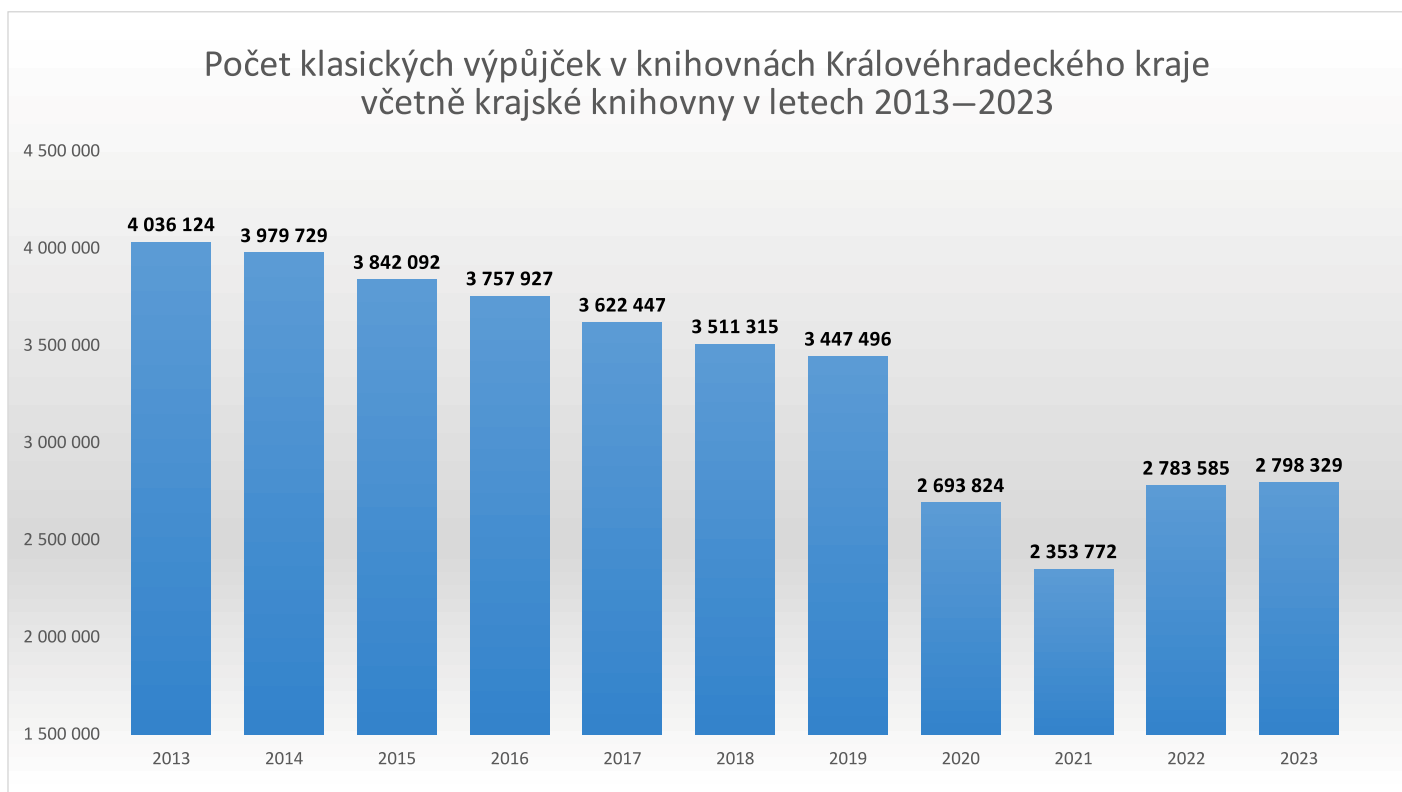
* Ukazatel se nesleduje.

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023

Souhrnná statistika knihoven Královéhradeckého kraje za léta 2016–2023 Výběr ukazatelů včetně výkonů krajské knihovny

NÁVŠTĚVNOST A SLUŽBY	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
počet návštěvníků knihoven	2 634 436	2 403 824	2 491 147	2 453 489	1 914 203	2 008 244	2 722 447	2 680 703
z toho								
návštěvníci elektronických služeb	1 219 291	1 052 518	1 154 950	1 096 415	1 050 310	1 166 538	1 603 128	1 532 756
návštěvníci vzdělávacích, kultur. a komunitních akcí	202 505	212 079	223 188	244 716	108 891	136 231	198 553	197 357
návštěvníci webů	1 361 433	1 339 090	1 294 957	1 597 562	1 555 005	1 476 572	1 604 136	1 191 210
počet registrovaných uživatelů	88 793	84 037	82 593	82 691	73 459	68 609	73 464	75 340
% obyvatel kraje registrovaných v knihovnách	17,01	16,00	15,70	15,70	13,98	13,14	13,74	14,23
počet návštěvníků na jeden pracovní úvazek ročně	7 728	6 913	7 278	7 081	5 584	6 000	8 331	8 198
počet klasických výpůjček	3 757 927	3 622 447	3 511 315	3 447 496	2 693 824	2 353 772	2 783 585	2 798 329
počet kulturních a vzdělávacích akcí	7 799	8 116	8 582	8 625	4 214	4 919	8 552	9 226
VYBAVENÍ KNIHOVEN								
knihovní fond (k. j.) včetně výměnných fondů	4 219 581	4 206 981	4 202 445	4 159 263	4 135 375	4 170 256	4 144 056	4 130 168
přírůstek (k. j.) včetně výměnných fondů	108 968	109 661	104 233	108 012	101 892	102 639	98 175	92 692
weby knihoven	234	236	224	230	232	236	244	252
online katalogy na internetu	138	141	143	154	171	189	206	214
studijní místa	3 934	3 910	3 808	3 802	3 749	3 737	3 748	3 715
internet pro veřejnost – počet stanic	713	708	700	684	670	646	612	603
zaměstnanci celkem (přepočtené pracovní úvazky)	340,9	347,7	342,3	346,5	342,8	334,7	326,8	327,0
MEZIKNIHOVNÍ SPOLUPRÁCE (výkaz regionálních funkcí)								
meziknihovní výpůjční služba počet žádostí od knihoven	14 171	11 666	10 810	10 571	8 069	7 262	7 672	8 216
cirkulace a dlouhodobé výpůjčky výměnných fondů	193 657	194 934	195 148	214 369	192 226	185 839	201 287	208 275
poradenská služba – metodické návštěvy	780	736	755	701	545	640	655	582
poradenská služba – odborné konzultace	1 648	1 620	1 752	1 875	2 005	1 873	1 529	1 337
vzdělávání knihovníků (počet akcí)	79	85	89	95	43	59	78	97
pomoc při revizi knihovních fondů (k. j.)	71 889	76 182	75 093	68 893	97 635	80 378	41 542	87 435

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023

Spolupráce knihoven

Regionální funkce v Královéhradeckém kraji v roce 2023

V roce 2023 bylo do systému regionálních funkcí zahrnuto 374 obsluhovaných knihoven (profesionálních i ne-profesionálních). Pokračoval trend mírného úbytku knihoven na vesnicích. Personální zajištění zůstalo na úrovni minulého roku, přepočtený počet osob zajišťujících regionální funkce v roce 2023 v Královéhradeckém kraji byl 17,49. Na 1 pracovníka zajišťujícího regionální funkce v pověřené knihovně připadalo v průměru 28,9 knihoven. Rozdíly v jednotlivých okresech souvisejí zejména se zapojením pracovníků střediskových knihoven do realizace služeb.

Regionální funkce byly financovány částkou 10 495 250 Kč z dotace Královéhradeckého kraje, což je 68 % z celkové finanční podpory věnované rozvoji regionálních služeb, z dalších zdrojů bylo získáno 4 866 035 Kč. V tom jsou zahrnuty vlastní prostředky knihoven, zejména rozpočet krajské knihovny ve výši 2 688 905 Kč (17,5 % celkových nákladů). Zřizovatelé knihoven přispěli na nákup výměnných fondů formou dotačních nebo darovacích smluv částkou 1 454 562 Kč (9,5 % nákladů). Královéhradecký kraj podpořil formou mimořádné individuální účelové dotace ve výši 722 568 Kč projekt Bookstart – S knížkou do života.

Nejvýše jsou ceněny služby spojené s poskytováním výměnných fondů a poradenská služba.

Výměnné fondy jsou dlouhodobě považovány za základ regionálních služeb. Nákup fondů byl financován částkou 3 247 715 Kč. Z uvedené částky tvořily příspěvky a dary od obcí 45 %, zbývající náklady byly uhrazeny z dotace na regionální funkce. Nákup výměnných fondů podpořilo 236 obcí našeho kraje. Z finanční částky bylo pořízeno 12 149 publikací.

Výměnnými fondy bylo obsluženo 78 % obsluhovaných knihoven. Objem dokumentů nabídnutých k prvnímu půjčení činil 266 knihovních jednotek na 1 knihovnu využívající cirkulaci.

Poradenských služeb (metodických návštěv a odborných rad s časovou dotací nad 30 minut pracovního času) využilo 91 % obsluhovaných knihoven, velký objem dotazů kratšího rozsahu se neevduje. Odborné rady a komunikace s knihovníky, které probíhaly často i z vlastní iniciativy metodiků, se nejčastěji týkaly zpracování statistických výkazů, žádostí o dotace VISK, dotačních programů pro knihovny, jednání s obecními úřady o uzavření smluv o poskytnutí dotace na nákup knih do výměnných fondů, automatizovaných systémů, konzultací k projektu Bookstart a soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků region 08 Východní Čechy

Spolupráci knihoven v kraji podporuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků regionu 08. SKIP 08 v roce 2023 realizoval nebo podpořil projekty jako například Bookstart – S knížkou do života, Lovci perel a druhý ročník soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje. Díky dotaci SKIP ČR se podařilo zúročit dlouhodobé zaměření SKIP 08 Východní Čechy na region a vydat publikaci věnovanou Boženě Němcové. Vydání publikace s názvem Legenda BN je vyvrcholením aktivit, které od roku 2022 SKIP 08 věnoval Boženě Němcové a časům a místům spojeným s jejím pobytem ve východních Čechách.

Senior SKIP klub 08 oslavil v roce 2023 již 10 let trvání. Zrealizoval v tomto roce 9 společných setkání, která byla naplněna zajímavými přednáškami, exkurzemi a výlety. Další aktivní částí SKIP 08 je Klubko 08. Celkem 11 knihoven se zapojilo do 13. ročníku „Kde končí svět – Dobré zprávy“. Pod vedením paní Benešové z Nové Paky proběhl 28. listopadu v Knihovně města Hradce Králové seminář Práce s loutkou.

Podpora Královéhradeckého kraje

Bookstart

Královéhradecký kraj finančně podpořil projekt Bookstart – S knížkou do života. Do projektu bylo v roce 2023 zapojeno již 58 knihoven Královéhradeckého kraje. Pro tyto knihovny byly dle požadavků zakoupeny projektové sety, drobné vybavení knihoven, literatura pro nejmenší čtenáře a odborná literatura pro rodiče. Distribuci zajišťovala Knihovna města Hradce Králové. Knihovny následně předaly sety rodinám s malými dětmi a pokračovaly s nimi

v další práci dle zásad projektu Bookstart. Tato třetí mimořádná individuální účelová dotace Královéhradeckého kraje činila 722 568 Kč.

Cílem projektu S knížkou do života je informovat rodiče o potřebě společného čtení s dětmi, a to prakticky od jejich narození, a dále také upozornit představitele státní správy a samosprávy na potřebu podporovat finančně i morálně tyto aktivity. V neposlední řadě je cílem projektu motivace knihoven pro práci s touto skupinou uživatelů, seznámení s příklady dobré praxe a inspirace pro pořádání společných aktivit rodičů s dětmi v knihovnách.

Knihovna roku Královéhradeckého kraje

V roce 2023 vyhlásil Královéhradecký kraj ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové druhý ročník soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje; oceněné knihovny si rozdělily 70 000 Kč (1. místo – 50 000 Kč, 2. místo – 15 000 Kč, 3. místo – 5 000 Kč). Soutěž je organizována pro knihovny v malých sídlech. Cílem je ocenit nejlepší knihovny, jejich kvalitní knihovní služby a pestrou nabídku vzdělávacích a kulturních aktivit zaměřenou na místní komunitu. Vítězné knihovny jsou pro ostatní knihovny příkladem dobré praxe a ocenění jsou povzbuzením pro knihovníky v jejich další práci.

Za každý okres může v jednom roce nominaci získat nejvýše 1 knihovna z daného okresu. Další soutěžící knihovnou je na doporučení komise Vesnice roku knihovna, která zvítězila v této soutěži v kraji. Pravidla krajské soutěže respektují podmínky dané celostátní soutěží Knihovna roku, vítězná knihovna získává automaticky nominaci do celostátního kola soutěže Knihovna roku. Podrobné informace o výsledcích soutěže naleznete v kapitole Knihovnické soutěže a ocenění.

Zástupci oceněných knihoven v 2. ročníku krajské soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje 2023 a představitelé kraje, města a knihovnické obce, kteří předávali ceny. Foto KHK

Krajský dotační program

V prosinci 2023 Královéhradecký kraj v Programu obnovy venkova vyhlásil dotační podprogram Modernizace prostorového vybavení knihoven na obnovu vnitřního mobiliáře knihoven, modernizaci vnitřních a vnějších prostor a vybavení knihoven v obcích do 3 000 obyvatel. Jedná se o druhé vyhlášení tohoto podprogramu, první bylo v prosinci 2022. Výsledky prvního vyhlášení dotačního podprogramu byly zveřejněny po jednání Zastupitelstva Královéhradeckého kraje dne 15. května 2023. Žádostí o dotaci bylo podáno 12, financováno bylo 9 projektů, celkem byla pro knihovny poskytnuta dotace ve výši 1 162 000 Kč.

Výsledky druhé výzvy podprogramu pro knihovny byly zveřejněny po jednání Zastupitelstva Královéhradeckého kraje dne 13. května 2024. Byly podány 4 žádosti o dotaci, financovány budou 3 projekty.

Přehled úspěšných dotačních žádostí 23POVU1:

Název žadatele	Název projektu	Finanční podpora
obec Lužec nad Cidlinou	Revitalizace knihovny Lužec nad Cidlinou	166 000 Kč
obec Dolní Kalná	Komplexní rekonstrukce komunitní knihovny v Dolní Kalné	160 000 Kč
obec Kosičky	Modernizace Obecní knihovny v Kosičkách	160 000 Kč
obec Kvasiny	Modernizace prostorového vybavení knihovny v Kvasinách	160 000 Kč
obec Jestřebí	Modernizace knihovny Jestřebí	154 000 Kč
obec Studnice	Nové vybavení knihovny ve Studnici	130 000 Kč
obec Černilov	Čtenářský sál	130 000 Kč
obec Blešno	Revitalizace Obecní knihovny v Blešně	52 000 Kč
obec Šonov	Rekonstrukce a vybavení OÚ, knihovny a společenské místnosti v obci Šonov	50 000 Kč

Přehled úspěšných dotačních žádostí 24POVU1:

Název žadatele	Název projektu	Finanční podpora
obec Velká Jesenice	Modernizace vybavení knihovny Velká Jesenice	101 000 Kč
obec Měník	Vybavení obecní knihovny nábytkem a rekonstrukce rybníku v obci Barchůvek	481 000 Kč
město Meziměstí	Modernizace vnitřního mobiliáře Městské knihovny Meziměstí	153 000 Kč

Dotační výzvy 23POVU1 a 24POVU1 v Programu obnovy venkova byly zdrojem zkušeností pro přípravu nového dotačního programu. Královéhradecký kraj v roce 2023 pokračil v podpoře modernizace prostorového vybavení knihoven přípravou samostatné dotační výzvy pro knihovny, která bude vyhlášena v roce 2024.

Komunitní a sociální působení knihoven v Královéhradeckém kraji

Moderní knihovna je nejen informační institucí, ale i komunitním centrem dané oblasti. Komunitní aktivity knihoven nejsou primárně zaměřeny na registrované uživatele knihoven, ale oslovují celou komunitu nebo její část a vedou k jejímu posilování. Současně také budují místo knihovny v dané komunitě. Cílem je rozvoj společenského a kulturního zázemí obyvatel obce, podpora místní společnosti napříč všemi věkovými kategoriemi, posílení spolupráce a solidarity. Hodnota knihoven je mimo jiné také určována postavením v místní komunitě, v prostředí, ve kterém knihovna působí. Jedním z indikátorů standardu pro dobrou knihovnu je počet vzdělávacích, kulturních

a komunitních aktivit knihovny s dělením na kategorie podle počtu obyvatel obce. Tyto aktivity jsou ovlivněny místem a sociodemografickým složením obce, ve které knihovna působí. Dle standardu je žádoucí provést analýzu potřeb místní komunity a knihovnu proměnit v místo neformálního celoživotního vzdělávání a učení, místo setkávání, podpory kreativity a spolupráce komunit. Pro inspiraci lze využívat celostátních aktivit pořádaných knihovnickými spolky.

„Veřejná knihovna musí být centrem komunity, má-li se plně účastnit jejích aktivit. Má proto spolupracovat s ostatními organizacemi a skupinami dané komunity.“

(Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven, článek 3.4.8)

Z dostupných výročních zpráv knihoven v kraji vyplývá, že mnohé se komunitním aktivitám věnují nebo spolupracují s dalšími místními organizacemi. Knihovny se zaměřují na práci pro rodiny s dětmi, na práci se seniory, na jejich aktivní život, na práci s handicapovanými apod. S některými skupinami pracují soustavně a systematicky, s některými podle aktuální situace či potřeb. Nízkoprahovost a finanční dostupnost je v případě knihoven jasná. Dále se knihovny dle svých konkrétních možností snaží zajistit bezbariérový přístup.

V Konceptu rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023 v první prioritě Služby knihoven pro veřejnost: knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra je komunitní role knihoven označena jako významný prvek. Jedno z opatření této priority uvádí: rozvíjet komunitní služby – aktivizovat a propojovat komunitu v místě poskytováním prostor pro setkání a podporou regionálních aktivit, autorů, tvůrců, spolků, místních organizací. V roce 2023 se pracovalo na přípravě nového strategického dokumentu pro období 2024–2028 s názvem Strategie rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2024–2028, ve kterém je komunitní působení opět uvedeno v kapitole Služby knihoven pro veřejnost.

V následující části kapitoly jsou shrnuty informace o komunitním a sociálním působení knihoven Královéhradeckého kraje, rozdělené podle toho, komu jsou určeny. Podrobnější přehledy aktivit realizovaných v knihovnách a příklady uspořádaných akcí jsou uvedeny ve výročních zprávách knihoven.

Akce Bookstart v Městské knihovně Úpice

Rodiny s dětmi

Knihovny Královéhradeckého kraje mají pro rodiny s dětmi ucelenou nabídku fondů, služeb a aktivit. Registrace pro děti bývá zdarma, probíhá pravidelné setkávání, mnohé knihovny mají klubíky a pořádají výtvarné dílny. Knihovny mají dětské koutky, potřeby pro nejmenší, certifikáty Místo přátelské rodině, specializované fondy. Knihovny spolupracují s místními vzdělávacími zařízeními, mnohde probíhá pasování prvňáčků na čtenáře. Některé knihovny nabízejí půjčování deskových her, hraček a hravých kufříků, muzikoterapii pro nejmenší, pořádají vzdělávací přednášky pro rodiče, poskytují bezpečný prostor. Mnohé knihovny se účastní akcí a projektů, jako jsou například Lovci perel, Bookstart, Noc s Andersenem, Knížka pro prvňáčka, Týden knihoven, Den pro rodinu, a pořádají venkovní aktivity, soutěže a venkovní hry pro celou rodinu. V některých knihovnách probíhá i čtení dětem v nemocnici, jinde mají navázanou spolupráci se speciálními školkami a školami pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. V mnohých knihovnách spolupracují s rodičovskými centry, například v knihovnách okresu Hradec Králové v Černilově, Třebechovicích, Nechanicích, Kunčicích. V knihovně Egona Hostovského Hronov okresu Náchod pořádají pravidelně 1x za čtvrt roku sobotní dopolední pohádkohraní.

Knihovna města Hradce Králové provozuje kreativní 3D dílnu, komiksový klub a klub Asgard pro mládež od 14 let, na jehož programu se podílejí samotní teenageři. Spolupracuje se skautskými oddíly, s divadlem DRÁK na nedělním programu DRAČTENÍ pro rodiny, nově s Hvězdárnou a planetáriem. Dlouhodobě spolupracuje s významnými neziskovými organizacemi, jako je občanské sdružení Salinger, Prostor Pro, o. p. s., MC Domeček, křesťanské mateřské centrum Sedmikráska aj. Účastní se společných projektů a připravují volnočasové programy jako prevenci nežádoucích jevů i zkvalitnění trávení času rodin a kolektivů.

V Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně provozují pro mládež klub s názvem „Free Time“. V roce 2023 ve spolupráci s organizací pro nevidomé a těžce zrakově postižené SONS ČR uspořádali zážitkovou lekci Jaké je to s oční vadou, uskutečnili kurz základů programování MicroBit a ukázkou robotiky ve spolupráci s VOŠ a SPŠ Jičín, lekce anglické konverzace ve spolupráci s Akademií Jana Amose Komenského, přednášky pro základní školy o trestní odpovědnosti mladistvých ve spolupráci s Policií ČR, únikovou hru Zpátky v čase se Čtipiskem, tipovací hry a čtenářské lekce.

V knihovnách v Ostroměři a Vysokém Veselí okrese Jičín se uskutečnil jarní a letní příměstský tábor. Knihovna městyse Velké Poříčí okrese Náchod v roce 2023 uspořádala tři týdenní příměstské tábory a během jarních prázdnin proběhlo dopolední tvoření v knihovně. Městská knihovna Nové Město nad Metují každý rok pořádá akce jako Dětský den, Čarodějnice či Halloween.

Velmi významnou podporou pro rodiny s dětmi je krajem podpořený projekt Bookstart, ve kterém je zapojeno 58 knihoven našeho kraje. Podrobnější zmínka k tomuto projektu je v kapitole Podpora Královéhradeckého kraje.

Halloween pro děti v Městské knihovně Teplice nad Metují

Senioři

Pro seniory je v knihovnách kraje ucelená nabídka služeb a vzdělávání. Pravidlem je finanční dostupnost, tedy registrace se slevou či zdarma. V mnohých knihovnách je k dispozici donášková služba, probíhají virtuální univerzity třetího věku, tréninky paměti, kurzy anglického jazyka, počítačové a další kurzy a dílny. Všechny přednášky jsou nabízeny se sníženým vstupným, knihovny se snaží o bezbariérovost. V některých knihovnách se mohou senioři zúčastnit vzpomínkových poslechových pořadů, šachového klubu, čtenářského kroužku. Jsou pořádány i akce pro knihovnické seniory (organizuje je seniorská sekce SKIP 08). Hodně knihoven pořádá akce ve spolupráci s neziskovou organizací Moudrá sovička; jedná se o edukační programy pro seniory 65+, které mají za cíl zábavnou formou seminářů je naučit správně a bezpečně ovládat chytré telefony, tablety i počítače a využívat všechny jejich dostupné funkce a na ně navazující aplikace.

Například Knihovna města Hradce Králové uspořádala cyklus přednášek a workshopů k tématu mediální gramotnosti a životní spokojenosti seniorů, podpořený nadací OSF, informační den o sociálních službách v roce 2023 pod názvem „Všichni chceme stárnout doma“, nově poskytovala individuální poradenství k technologiím ve spolupráci s Moudrou sítí.

V Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně mají Klub aktivních seniorů, v jehož rámci knihovna zorganizovala v roce 2023 10 akcí. Nejvíce lákala regionální témata, na která se knihovna v tomto roce nejvíce soustředila. Řada témat zajímala i ostatní veřejnost. Například v lednu přilákal hlavně muže pořad „Pivovary Českého ráje“, v únoru proběhla přednáška „Alzheimerova choroba a jiné formy demence“. Knihovna se dále přihlásila do Klubu pátečníků a nabídla studentům univerzity třetího věku online přednášky odborného charakteru. Studenti si vybrali akademii Václava Cílka a téma Země, jak vznikla, jak se vyvíjela a kam směřuje.

Akce Jak na chytrý telefon a tablet v Městské knihovně Úpice, uspořádaná ve spolupráci s neziskovou organizací Moudrá sovička

Zrakově znevýhodnění

Zrakově znevýhodnění celého kraje mohou využívat služby Zvukové knihovny pro nevidomé a slabozraké v Knihovně města Hradce Králové, která je pobočkou Knihovny a tiskárny K. E. Macana v Praze. K dispozici je jim speciální fond a služby: zvukové knihy pro děti a dospělé na CD a ve formátu MP3, kopírování na vlastní flash disky, zasílání zvukových knih zdarma, časopisy ve zvětšeném černetisku, čtecí technologie (PC s hlasovým výstupem, kamerové lupy), půjčování tyflopomůcek a her, odborně vyškolený personál, vzdělávací a kulturní pořady – např. Setkání s literaturou. Knihovna spolupracuje se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých ČR, z. s., (SONS) a obecně prospěšnou společností Tyfloservis a pořádají pro ně akce.

Akce pro děti uspořádaná se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých ČR, z.s. (SONS) v Městské knihovně Trutnov

Další zvuková knihovna pro nevidomé a těžce zrakově postižené v našem kraji je součástí Knihovny Václava Čtvrtka v Jičíně. Knihy pro zrakově postižené děti i dospělé má ve svém fondu také Městská knihovna v Trutnově. Zde v roce 2023 uspořádali besedu se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých ČR, z. s., která působí v Trutnově. Navázali tím na vzájemnou spolupráci SKIP a SONS, která nyní obohacuje život běžné společnosti i komunity zrakově postižených. Se SONS zůstávají v kontaktu a její klienti navštěvují akce konané knihovnou. Mnoho knihoven v našem kraji má speciální fondy, ve kterých jsou audioknihy, určené nejen zrakově postiženým.

Sluchově znevýhodnění

Pro sluchově znevýhodněné čtenáře v našem kraji má Knihovna města Hradce Králové prostory vybavené technikou, která usnadňuje komunikaci se sluchově postiženými (přepážkové indukční smyčky, přijímače indukčního signálu, komunikátor Crescendo). K dispozici mají speciální fond a služby: videa o knihovně ve znakovém jazyce na webových stránkách, komiksy pro děti a dospělé, filmy na DVD s titulky, CD a DVD ve znakovém jazyce, online tlumočení prostřednictvím služby Tichý svět. V roce 2023 bylo například realizováno představení pro školku a školu pro neslyšící ve spolupráci s JAMU Brno, obor Dramatika pro neslyšící.

Městská knihovna v Trutnově uskutečnila přednášku organizace Tichý svět, o. p. s., která poskytuje zdarma sociální služby osobám se sluchovým postižením. Přednáška byla zaměřena na všechny, kdo se potýkají se ztrátou sluchu a nevědí, jak vzniklou situaci řešit. Návštěvníci se seznámili s organizací Tichý svět, zjistili zde, jaké jsou možnosti kompenzace sluchu, jaké existují pomůcky, jak snížit komunikační bariéru s okolím a na co mají nárok. Knihovna s Tichým světem i nadále spolupracuje a snaží se šířit povědomí o organizaci.

Uprchlíci

V roce 2023 knihovny pokračovaly v pomoci ukrajinským uprchlíkům, každá dle svých konkrétních možností. Často se jednalo o výuku českého jazyka a výtvarné kurzy pro děti, pro dospělé pak o tematické semináře.

Sociálně slabí, hendikepovaní, lidé v nouzi atd.

Pro sociálně slabé a lidi v nouzi jsou služby knihoven dostupné z hlediska finančního: v mnohých knihovnách je internet zdarma, registrace pro děti zdarma.

Například v Knihovně města Hradce Králové jsou pro nezaměstnané dostupné drobné služby pomoc s životopisy, orientace na úřadech, kopírovací služby, spolupráce s úřadem práce a účast v některých projektech včetně rekvalifikací. Knihovna města Hradce Králové zásobuje knihovnu Vazební věznice Hradec Králové. V roce 2023 byl ve spolupráci s Občanskou poradnou v Hradci Králové nově realizován cyklus přednášek Sociální kampus (problematika dědictví, dluhů, chytrého nakupování...).

V Městské knihovně Náchod spolupracují s centrem Aspekt, z. s., které podporuje společenské a pracovní uplatnění lidí se zdravotními potížemi. Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně spolupracuje s psychiatrickým oddělením jičínské nemocnice, pro pacienty pořádá exkurze spojené s biblioterapií. Městská knihovna Kostelec nad Orlicí spolupracuje s neziskovou organizací Domečky, která poskytuje domov pro osoby se zdravotním postižením a klienty, kteří potřebují asistenci.

Městská knihovna v Trutnově pořádá pravidelná setkání s klienty stacionáře Mezi mosty Trutnov (pro osoby s mentálním postižením a kombinovaným postižením). Jedná se o tzv. „literární dopoledne“, věnované aktuálnímu tématu či období. Součástí je předčítání knih, poslech audioknih či pouštění tematického videa z dataprojektoru. Oblíbené je i společné prohlížení knih a prohlídka knihovny a všech jejích oddělení. Knihovna pravidelně podporuje organizaci RIAPS (Regionální institut ambulantních psychosociálních služeb) například prodejem dárkových předmětů, které její klienti vytvořili. Součástí výrobku je i letáček s odkazem na organizaci RIAPS.

Inspirativní příklady komunitních akcí v Královéhradeckém kraji roku 2023

V Městské knihovně Lázně Bělohrad v okrese Jičín proběhla „Knižní lázeň“ – festival spojený s koncerty pro děti i dospělé, divadélky, knižními dílnami, výstavou, prodejními stánky nakladatelství Meander a několika regionálních antikvariátů a také stánku s vyřazenými knihami z městské knihovny.

Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně se v roce 2023 připojila k celoměstské akci Dovolena v Jičíně. Na této akci spolupracovaly všechny městské organizace a přispěly tak k bohatému programu, ve kterém si každý návštěvník Jičína našel to své. Dále na pobožce knihovny uspořádaly knihovnice Svatomartinské odpoledne, které s každým dalším ročníkem láká stále více návštěvníků. V létě knihovna provozuje knihoskříň na koupališti Kníže. Tuto službu poskytuje návštěvníkům již šestým rokem. Díky úzké spolupráci s místním personálem mohla dohlížející knihovnice pružně doplňovat tituly v souladu s aktuální poptávkou.

V Městské knihovně Broumov se v roce 2023 uskutečnilo setkání romských autorů s redaktorkou romského nakladatelství KHER s názvem Romano drom – Romská cesta a z dalších zajímavých akcí například setkání s radním pro kulturu města Broumov v rámci kreativní výzvy na téma Moje velké přání pro místo, kde žiju, dále workshop obalování učebnic a háčkovací večery.

Knihovny našeho kraje pracují s vyřazeným fondem. Například v okrese Hradec Králové zásobují knihovny na nádražích v projektu Kniha do vlaku (Chlumec n. C.), doplňují knihobudky ve svých obcích a v okolí (Nechanice, Roudnice, Libčany atd.) a poličky v lékárnách čekárnách, pořádají burzy vyřazených knih, použitelné knihy rozvážejí do domů s pečovatelskou službou (kam mimo to zajišťují i donáškovou službu knih).

Knihovna v Černilově rozšířila svou nabídku o novou službu semínkovny a probíhá zde i swapová výměna semen a sazenic.

Háčkovací večer v Městské knihovně Broumov

Propagace knihoven

Knihovnické soutěže a ocenění

Knihovna roku Královéhradeckého kraje

Druhý ročník soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje vyhlásil Královéhradecký kraj ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové. Vyhlášení výsledků soutěže a předání cen proběhlo na slavnostním knihovnickém večeru 11. října ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Soutěž vyhrála Obecní knihovna Holovousy.

Výsledky soutěže jsou následující:

1. místo: Místní knihovna Holovousy
2. místo: Obecní knihovna v Hejtmánkovicích
3. místo: Knihovna Jaroslava City Vysokov

čestná ocenění:

- Obecní knihovna Roudnice
- Knihovna U Mokřinky Mokré
- Místní knihovna Kohoutov

Vítěz druhého ročníku soutěže Knihovna roku Královéhradeckého kraje 2023 – Místní knihovna Holovousy

Medailonky knihoven, které se zúčastnily soutěže, naleznete v časopise U nás, číslo 3 a 4 ročníku 2023, který je dostupný i na webových stránkách: <https://www.sv-khk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Archiv-cisel.aspx>.

Druhé místo soutěže Knihovna roku KK – Obecní knihovna v Hejtmánkovicích

Třetí místo soutěže Knihovna roku KK – Knihovna Jaroslava City Vysokov

Knihovnice/Knihovník roku 2023

Na slavnostním knihovnickém večeru proběhlo také ocenění Knihovnice/Knihovník roku 2023 Královéhradeckého kraje.

V kategorii Knihovnice/Knihovník malé veřejné knihovny ocenění získaly:

- paní Eva Hynková z Místní knihovny Libřice
- paní Dana Víchová z Místní knihovny v Lukavci u Hořic
- paní Marie Nepovímová z Obecní knihovny Šonov

V kategorii Knihovnice/Knihovník veřejné knihovny ocenění získaly:

- Mgr. Ivana Votavová z Městské knihovny Náchod
- Mgr. Blanka Nešetřilová z Městské knihovny Náchod
- paní Irena Macurová z Městské knihovny Náchod
- paní Blanka Seidlová z Městské knihovny, klubu MEKKA a TIC Nový Bydžov
- paní Markéta Dubnová z Knihovny města Hradce Králové
- Bc. Kateřina Hubertová z Knihovny města Hradce Králové
- Bc. Eva Semrádová ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Více informací naleznete v prezentaci na webových stránkách SVK HK:

[https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Vzdelavani/Aktualni-vzdelavaci-akce/Clanky/UPR_Knihovnik_2023-\(1\).aspx](https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Vzdelavani/Aktualni-vzdelavaci-akce/Clanky/UPR_Knihovnik_2023-(1).aspx)

Oceněné knihovnice roku 2023 se zástupci své obce a představiteli kraje, města a knihovnické obce, kteří předávali ceny. Foto KHK

Ocenění MARK

Na slavnostním knihovnickém večeru proběhlo také předání diplomů s cenou mladým pracovníkům královéhradeckých a pardubických knihoven za jejich tvůrčí aktivity a přínos v oboru knihovnictví a informační vědy. Cena MARK, určená „pro mladé knihovníky či studenty oboru do 35 let, kteří mimořádným způsobem přispěli/přispívají oboru knihovnictví“, by měla především motivovat další mladé stávající i potenciální knihovníky k hrdé práci v oboru.

Ocenění uděluje již od roku 2010 Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP ČR). Od roku 2023 je cena MARK udělována nejen na celostátní úrovni, ale také na úrovni regionálních organizací SKIP. Regionální organizace SKIP 08 Východní Čechy zahrnuje území krajů Pardubického, Královéhradeckého a části Vysočiny. Dle pravidel 14. ročníku soutěže proběhlo regionální hodnocení východočeského regionu SKIP 08 v Královéhradeckém a Pardubickém kraji a v Kraji Vysočina. SKIP 08 tedy hledal a našel tři nové MARKy. Vyhodnocování bylo mimořádně náročné vzhledem ke kvalitě nominovaných osob.

- Královéhradeckým regionálním MARKem SKIP 08 se pro rok 2023 stala Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D., z Univerzity Hradec Králové, kterou do soutěže nominovala Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.
- Pardubickým regionálním MARKem SKIP 08 se pro rok 2023 stal Mgr. Radek Haňka z pardubické knihovny, kterého do soutěže nominovala Krajská knihovna Pardubice.
- Regionálním MARKem SKIP 08 Vysočiny se pro rok 2023 stala Tereza Vazquez, DiS., z jihlavské knihovny, kterou do soutěže nominovala Městská knihovna Jihlava.

<https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20230413>

Ocenění MARK – mladí pracovníci královéhradeckých a pardubických knihoven se zástupci knihovny, která je nominovala, představiteli kraje a knihovnické obce, kteří předávali ceny. Foto KHK

Krajská propagační kampaň

Krajská propagační kampaň byla zaměřena na knihovny jako místo setkávání a měla motto „Stavte se a bavte se“. V rámci kampaně proběhly různé přednášky, semináře, kurzy a školení. V krajské knihovně se například realizoval nový formát akcí – besed s rodilými mluvčími v angličtině s názvem „Enjoy the Library!“ a velký úspěch měla Noc vědců s názvem „Tajemství“. V celém kraji proběhlo mnoho zajímavých akcí, které lákaly k návštěvě knihoven a podporovaly jejich komunitní působení. Informace o kampani byly k dispozici na webových stránkách SVK HK. Na závěr propagační kampaně byla uspořádána jubilejní Desátá královéhradecká knihovnická konference s odborným programem na téma Vzdělávání v knihovnách a Knihovna: místo setkávání. Poprvé byla živě streamována, bylo tedy možné se konference zúčastnit osobně nebo ji sledovat online. Záznam je zveřejněn na YouTube kanálu SVK HK: <https://www.youtube.com/watch?v=S8QKfNtf4oo>.

Publikační činnost

Krajská knihovna vydávala již 33. ročník knihovnického zpravodaje U nás, který je v tištěné podobě dostupný všem obsluhovaným knihovnám kraje. Zpravodaj v rubrice Naše téma, která se tradičně věnuje tématům knihovnické kampaně, přinášel informace k tématu komunitní knihovna. Dále propagoval příklady dobré praxe v rubrikách Šumné knihovny, Prostory a vybavení knihoven a informoval o aktualitách v knihovnickém oboru. Celkem vyšla 4 čísla zpravodaje.

V souvislosti s desetiletím fungování Knihovny města Hradce Králové v nové budově vydala KMHK tiskovinu Čti knihovnu, která byla distribuována do domovních a firemních schránek v Hradci Králové.

Knihovnice z Knihovny města Hradce Králové jsou autorkami nebo spoluautorkami publikací vydaných Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR a Knihovnickým institutem NK ČR:

HUBERTOVÁ, Kateřina; HOUŠKOVÁ, Zlata; KROULÍKOVÁ, Jana; PEŠKOVÁ STANÍKOVÁ, Marta; TOMAN, Marek et al. *Legenda BN*. Hradec Králové: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) – Regionální organizace SKIP 08 Východní Čechy, 2023. ISBN 978-80-85059-60-1.

HOCHMANOVÁ, Zdeňka; HOUŠKOVÁ, Zlata; ORNSTOVÁ, Petra; SVOBODOVÁ, Gabriela a ROŠKOTOVÁ, Jana. *Rok S knížkou do života (Bookstart): praktické scénáře podle knižních příběhů: metodická příručka pro práci knihoven s rodiči a dětmi*. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2023. ISBN 978-80-7050-795-7.

KROLUPEROVÁ, Daniela. *O průhledném kocourkovi*. Michaela BERGMANNOVÁ (ilustrátorka). Praha: SKIP ČR, 2023. ISBN 978-80-85851-36-6.

FISCHEROVÁ, Daniela. *Kouzelná postýlka*. Irena ŠAFRÁNKOVÁ (ilustrátorka). V Praze: SKIP ČR, 2023. ISBN 978-80-85851-35-9.

V tomto roce je znatelný úbytek počtu vydaných knih i e-knih, publikační činnost knihoven se přesunula na webové stránky a sociální sítě. Řada knihoven přispívá pravidelně do místních zpravodajů a také se v knihovnách připravuje velký objem tištěných letáků a drobných doplňujících materiálů ke kulturním a vzdělávacím akcím.

Soupis publikací knihoven Královéhradeckého kraje

Oblast Náchod Městská knihovna Nové Město nad Metují

VLČEK, Petr (ed.). *60 let výtvarného kroužku v Novém Městě nad Metují*. Kulturní tradice Novoměstska, svazek 17. Nové Město nad Metují: Městská knihovna Nové Město nad Metují, 2023. ISBN 9788087743171.

Oblast Rychnov nad Kněžnou – Obecní knihovna U Mokřinky Mokré

Mokerský zpravodaj: zpravodaj obce Mokré pod Orlickými horami. Mokré: Obecní úřad, Obecní knihovna, 2023, roč. 18, č. 1–4. Dostupné také z: <https://obecmokre.hlasenirozhlasu.cz/bulletin/list>.

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

ČUDOVÁ, Edita (ed.). *Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2022: statistická ročenka*. Online, PDF. E-knihy SVK HK. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2023. ISBN 978-80-7052-158-8. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/Pro-verejnost/E-knihy-vydane-SVK-HK/Statisticka_rocenka_2022_fin.aspx. [Cit. 2023-01-19].

MIKULECKÁ, Zdeňka (ed.). *XXIV. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů*. Online, PDF. E-knihy SVK HK. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2023. ISBN 978-80-7052-161-8. Dostupné z: https://www.svkhk.cz/Pro-verejnost/E-knihy-vydane-SVK-HK/Sbornik_2022-final-final.aspx. [Cit. 2023-01-18].

U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna, 2023, roč. 33, č. 1–4. ISSN 0862-9366.

X: občasník Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna, 2023, roč. 16, č. 1. ISSN 1802-9418.

Název	Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2023
Podnázev	Ročenka veřejných knihoven
Zpracovala	Bc. et Bc. Edita Čudová
Rok vydání	2024
Vydání	1. vydání, verze z 2024-09-19
Počet stran	29
ISBN	978-80-7052-164-9
Dostupné na WWW	https://www.svkhk.cz
Výroba	AD reklama s. r. o., Trutnov
Vychází s finanční podporou Královéhradeckého kraje určenou pro regionální funkce.	
Copyright 2024 SVK HK	
Publikace zveřejňuje informace získané zpracováním statistických výkazů a komentářů knihoven, které sestavují metodická pracoviště pověřených knihoven Královéhradeckého kraje. Fotografie zařazené do publikace byly danými knihovnami určeny ke zveřejnění.	

